

UDSKRIFT
AF
ØSTRE LANDSRETS RETSBOG

Den 9. november 2017 satte Østre Landsret retten i retsbygningen, Bredgade 42, København.

Som dommere fungerede landsdommerne Ole Dybdahl, Tine Vuust og Morten Christensen, førstnævnte som rettens formand.

Der foretoges

24. afd. nr. B-3448-14:

1) Inge Genefke og Bent Sørensens Antitortur Støttefond
som mandatar for _____

2) _____

3) _____

4) _____

5) _____

6) _____

7) _____

8) _____

9) _____

10) _____

11) _____

12) _____

13) _____

14) _____

15) _____

16) Inge Genefke og Bent Sørensens Antitortur Støttefond

som mandatar for _____

17) _____

18) _____

19) _____

20) _____

21) _____

22) _____

23) _____

(advokat Christian F. Jensen, besk., for sagsøgerne 2 til 15 og 17 til 23,
og advokat Christian Harlang for så vidt angår sagsøgerne 1 og 16 samt
den del af sagen, hvori der ikke er dækning under den meddelte fri proces)
mod

Forsvarsministeriet

(Kammeradvokaten v/advokat Peter Biering)

Ingen var mødt eller indkaldt.

Der fremlagdes brev af d.d. fra sagsøgerens advokater og brev af d.d. fra Forsvarsministeriets advokat.

I brevet fra sagsøgerens advokater anmodes landsretten om at genoptage ”de ressourcebeskærende beslutninger”.

Landsretten bemærker, at retten har forholdt sig til spørgsmålet om rækkevidden af den meddelte fri proces i retsmøder den 1. september 2017, den 5. september 2017, den 28. september 2017 og senest i forbindelse med indledningen af hovedforhandlingen den 7. november 2017.

Af retsbogen for den 1. september 2017 fremgår blandt andet:

”Den beskikkede advokat, advokat Christian F. Jensen, var indkaldt og mødt.

Der fremlagdes advokat Christian F. Jensens brev af 18. august 2017 vedrørende fri proces forhold.

...

De i brevet af 18. august 2017 anførte temaer blev drøftet.

Retsformanden bemærkede, at sagsøgerne naturligvis har ret til at overvære hovedforhandlingen, hvortil der er reserveret retsdage i perioden fra den 7. november 2017 til den 8. maj 2018.

Henset til sagens særlige karakter og for at sikre sagsøgerne mulighed for behørig og effektiv varetagelse af deres interesser under sagen vil der under den fri proces kunne ydes ekstraordinær dækning af en række af sagsøgernes udgifter. Dette gælder for hver af sagsøgerne dækning af udgifter til overnatning i København i forbindelse med en rejse på typisk 5 dage, alt afpasset under hensyn til den endelige tidsplan for sagens hovedforhandling. Dette nærmere praktiseret således, at der i en sådan periode på fem dage er afsat en dag til rejse, ankomst og indkvartering, en dag til drøftelser med den beskikkede advokat, en dag til afgivelse af forklaring som part under hovedforhandlingen, en ”ekstra” dag og en dag til hjemrejse. Sagsøgernes udgifter til transport til og fra Danmark samt udgifter til overnatning i denne forbindelse vil blive dækket. Disse udgifter skal forlods godkendes af landsretten og skal være rimelige og økonomisk forsvarlige, og hotelreservationer bør ske med mulighed for afbestilling af hele eller en del af opholdet, såfremt dette mod forventning måtte blive nødvendigt. Der vil ikke blive ydet sagsøgerne dækning for udgifter til fortæring eller ”øvrige fraværsudgifter”, herunder tabt arbejdsfortjeneste.

Retsformanden bemærkede, at sagsøgernes nødvendige udgifter til pas og visum også vil blive dækket under den fri proces. Retsformanden gjorde opmærksom på, at udgifter til udstedelse af pas allerede en gang – vel for de fleste af sagsøgerne – er blevet dækket under den fri proces. Den beskikkede advokats rimelige tidsforbrug i denne forbindelse kan dækkes.

Den beskikkede advokat anførte, at sagsøgernes mulighed for at udnytte deres ret til at være til stede under hele hovedforhandlingen de facto afhænger af, om de kan få dækket deres udgifter til pas, visum, rejse, forplejning, overnatning og tabt arbejdsfortjeneste for hele den periode på godt 6 måneder, som hovedforhandlingen dækker, og at Danmark er retligt forpligtet til at yde dækning for sådanne udgifter under den fri proces til sagsøgerne i denne særlige sag.

Spørgsmålet blev drøftet yderligere, og retsformanden fastholdt det tidligere anførte og foreslog, at den beskikkede advokat nærmere overvejer mulige alternative tekniske løsninger, løbende oversættelse af retsbøger mv. for at sikre en orientering af sagsøgerne om hovedforhandlingens afvikling, såfremt nogle af eller alle de sagsøgere, der har fri proces, ikke ønsker eller ser sig i stand til at overvære hele hovedforhandlingen. Landsretten vil være imødekommende og samarbejde om etableringen af og overveje udgiftsdækning for sådanne tiltag – alt inden for rammerne af den gældende retsplejeordning og under iagttagelse af tekniske og eventuelle øvrige modhensyn. Såfremt det under afviklingen af hovedforhandlingen viser sig nødvendigt at foretage genafhøring af en eller flere af sagsøgerne, vil landsretten være sindet at lade dække nødvendige transport- og opholdsudgifter i denne forbindelse. Der er ikke herved fra landsrettens side givet tilsagn om at sådan genafhøring er nødvendig.”

Af retsbogen for den 5. september 2017 fremgår:

”Der fremlagdes brev af 4. september 2017 fra advokat Christian F. Jensen vedrørende fri proces.

Landsdommeren bemærkede, at brevet ikke ses at indeholde nyt i forhold til det på mødet den 1. september 2017 fremførte, og at der ikke er grundlag for på nuværende tidspunkt at foretage yderligere på grundlag heraf.”

Af retsbogen for den 28. september 2017 fremgår:

”Der fremlagdes mail af 25. september 2017 fra advokat Christian F. Jensen, hvori blandt andet er anført:

”...

Jeg skal hermed anmode Østre Landsret om at bekræfte, at der vil blive meddelt dækning af udgifter til indkøb af rejseforsikring for en periode dækkende fra d. 1. november 2017 (sagsøgernes ankomsttidspunkt til Danmark, der giver mulighed for disse 20 sagsøgere at holde møde med deres beskikkede advokat forud for hovedforhandlingen) til d. 31. maj 2018 (dette tidspunkt således at der bliver mulighed for, at de fortsat kan opholde sig i landet, dersom hovedforhandlingen - i øvrigt: forventeligt - strækker sig en længere periode, end de 48 3/4 retsdag den p.t. er reduceret til fra de anmodede 72 retsdage og oprindeligt berammede 55½ retsdag).

Under hensyn til spørgsmålets hastende karakter, anmoder jeg venligst landsretten om at meddele ovennævnte bekræfte hurtigst muligt.

...”

Landsretten bemærkede, at sagsøgernes udgifter til forsikring – herunder rejseforsikring – som klar hovedregel ikke dækkes under den bevilgede fri proces. Landsretten er dog sindet nærmere at overveje, om der ekstraordinært kan ydes dækning af udgifter til rejseforsikring for hver af sagsøgerne for den periode på typisk fem dage – ud- og hjemrejsedag samt tre dage i Danmark – hvor der for hver af sagsøgerne er meddelt forhåndstilsagn om dækning under den fri proces af visse typer rejse- og opholdsudgifter, alt jævnfør det herom anførte i landsrettens retsbog af 1. september 2017.

Advokat Christian F. Jensen kan i den forbindelse indhente tilbud på en sådan rejseforsikring for de sagsøgere, som han er beskikket for (en bor efter det oplyste i Danmark), og forelægge disse tilbud for landsretten til endelig stillingtagen.”

Af retsbogen for hovedforhandlingen den 7. november 2017 fremgår herom blandt andet:

”Der fremlagdes brev af 7. november 2017 samt processkrift af samme dato benævnt ”Protest – opfordring” fra sagsøgernes advokater, hvori sagsøgerne anmoder landsretten om at omgøre flere tidligere truffne afgørelser vedrørende blandt andet rækkevidden af den meddelte fri proces.

Advokat Christian Harlang anmodede om retsformandens tilladelse til mundtligt at redegøre for dokumenternes indhold og de heri anførte anmodninger og opfordringer.

Retsformanden besluttede, at landsretten ikke vil tage stilling hertil, før man har haft lejlighed til at sætte sig ind i de nu fremlagte dokumenter.

Efter votering besluttede landsretten, at anmodningen ikke imødekommes, idet der ikke er fremkommet væsentlige nye oplysninger eller godtgjort hensyn, som giver grundlag for at omgøre de omhandlede afgørelser.

Retsformanden orienterede i retsmødet advokaterne om landsrettens beslutning.”

Landsretten bemærker, at der ikke er anført nyt i forhold til det tidligere anførte, hvorfor de tidligere truffne beslutninger på ny fastholdes.

Sagen udsat.

Retten hævet.

(Sign.)

— — —

Udskriftens rigtighed bekræftes. Østre Landsret, den 09-11-2017

Merete Ørum Hansen

Retsassistent